

24.10.2024

3022/00 04 05/2024

Asia: Kyyjärven Kirvesvuoren tuulivoimapuiston osayleiskaava

Saarijärven kaupunki, Kyyjärven kunta
kirjaamo@kyyjarvi.fi

Lausunto

1 Johdanto

Energiequelle Oy suunnittelee 20 (kokonaiskorkeudeltaan 300 m) voimalan tuulivoimahanketta Kyyjärven ja Perhon kuntien rajalle. Hankealueen pinta-ala on n. 2 260 ha. Lisäksi tarkastellaan sähkönsiirron osalta kahta reittivaihtoehtoa (VEA ja VEB), joissa rakennetaan uusi 110 kV tai 400 kV ilmajohto osin uuteen maastokäytävään ja osin nykyisen voimajohdon rinnalle. Hankealue on pääosin metsätalouskäytössä olevaa mäntyvaltaista havumetsää ja alueella sijaitsevat suot on kauttaaltaan ojitettu. Tämä lausunto on samansisältöinen Luonnonvarakeskuksen hankkeen YVA-selostuksesta antaman lausunnon kanssa.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeen maastaselvitykset on tehty vuonna 2022. Hankealueella havaittiin selostuksen mukaan kanalintujen soittimia, mutta selostuksessa ei kerrota onko soittimia huomioitu suunnittelussa ja onko voimaloiden väliin pyritty jättämään häiriöetäisyyttä.

Selostuksessa todetaan, että vaikutuksia riistalajistoon voidaan lieventää ajoittamalla rakennustoimet riistalintujen pesimäajan ulkopuolelle. Lisäksi todetaan, että voimaloiden syrjäyttävästä vaikutuksesta aiheutuvia vähäisiä haittavaikutuksia on verrattain helppo kompensoida esimerkiksi riistapelloilla tai ekologisten käytävien ennallistamisella. Luke huomauttaa, että vaikka nämä lieventämistoimet ovatkin suositeltavia, esim. metsojen soidinten ollessa kyseessä ja mikäli voimaloilla on syrjäyttävää vaikutusta, riistapelloilla ei voitane kompensoida menetettyjä soidinpaikkoja.

Metsäkanalintuihin kohdistuvista vaikutuksista Luke huomauttaa, että törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes et al. 2020A). Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020B). Täten tuulivoimaloiden vaikutus esim. metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle. Tämä tulisi huomioida voimaloiden sijainneissa.

Selostuksessa todetaan, että hanke sijoittuu metsäpeuran levinneisyyden reuna-alueelle. Luke huomauttaa, että Kirvesvuoren alue on metsäpeurojen vakituisesti asuttama myös lisääntymisaikana, eikä se ole levinneisyytensä eteläreunaa, vaan Suomenselän kannan eteläreuna sijaitsee Karstula-Soini-Ähtäri-alueella. Hankkeen yhteisvaikutukset ympärillä sijaitsevien hankkeiden kanssa eivät ole metsäpeuran kannalta kokonaiskestävä. Häiriövaikutuksen lisäksi tuulivoimarakenteiden alle jää merkittävä määrä normaalia talousmetsää, joka lisää yleistä luontokatoa konkreettisesti ja on siis pysyvästi pois metsäpeurojen laidunkierrosta ja muusta luonnontaloudesta. Luke näkee, että nykyinen tuulivoimarakentaminen ja sen jatkosuunnitelmat saattavat muodostaa vakavan uhan Suomenselän ja koko metsäpeurakannan elinvoimaisuudelle yhdessä muiden muutostekijöiden kanssa.

Luke näkee, että metsäpeuralle tärkeille lisääntymisalueille ja erityisesti lisääntymiselle tärkeille Natura2000-alueille tulisi jättää noin 5 km rakentamaton suojavyöhyke, joka perustuu mm. Tolvanen ym. (2023) yhteenvetoon vasovien porovaadinten häiriövasteista.

Läheinen Peuralamminnevan Natura-alue on vasallisten vaadinten elinympäristöjen ennusteen mukaan erittäin hyvin metsäpeuralle sopivaa aluetta (luonnonvaratieto.luke.fi). On syytä huomioida myös se, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi).

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Hankealueen ympäristössä on tällä hetkellä tiedossa useita eri vaiheissa olevia uusiutuvan energian hankkeita (Selostuksen s. 97, Kuva 8.4. Muut tuulivoimahankkeet Kirvesvuoren ympärillä). Näistä monet rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima- ja uusiutuvan energian tuotantoalueita. Luke näkee, että tämän hankkeen selostusvaiheessa olisi tullut kiinnittää erityisesti ja perusteellisesti huomiota hankkeen mahdollisiin yhteisvaikutuksiin.

Kokonaisuudessaan Luke näkee, että selostuksessa vaikutuksia on arvioitu suppeasti ja tehdyt johtopäätökset vaikutuksista sisältävät riskin virhearvioinneille pitkällä tähtäimellä.

Lajiston tottumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutuminen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi tai se sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy.

Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien useiden voimala-alueiden myötä. Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta eri lajien osalta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealue sijaitsee metsäpeuralle merkittävällä alueella. Hankealueen ympäristössä olevista Natura-alueista osassa metsäpeura on jo perusteena, osaan metsäpeura on tulossa suojeluperusteeksi tulevassa päivityksessä. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaa poiketa tästä selostuksessa annetusta arviosta, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. susi, karhu, metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Hankkeen ympäristössä on useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota hankkeen yhteisvaikutuksiin muiden uusiutuvan energian hankkeiden kanssa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 24.10.2024 klo 12:44:41.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: